Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

14. juuni 2016**

Tühistamishagi — Ühine välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) — Otsus 2014/198/ÜVJP — Euroopa Liidu ja Tansaania Ühendvabariigi vaheline leping, mis käsitleb piraatlusjuhtumi toimepanemises kahtlustatavate isikute ja kinnipeetud seonduvate vahendite Euroopa Liidu juhitud merevägede poolt Tansaania Ühendvabariigile üleandmise tingimusi — Õigusliku aluse valik — Kohustus teavitada viivitamata ja täielikult Euroopa Parlamenti rahvusvaheliste lepingute üle läbirääkimiste pidamise ja nende sõlmimise käigus kõigil menetluse etappidel — Vaidlustatud otsuse tühistamise korral selle tagajärgede kehtimajätmine

Kohtuasjas C-263/14,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel 28. mail 2014 esitatud tühistamishagi,

Euroopa Parlament, esindajad: R. Passos, A. Caiola ja M. Allik, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

keda toetab

Euroopa Komisjon, esindajad: M. Konstantinidis, R. Troosters ja D. Gauci, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

menetlusse astuja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: F. Naert, G. Étienne, M. Bishop ja M.-M. Joséphidès,

kostja,

keda toetavad

Tšehhi Vabariik, esindajad: M. Smolek, E. Ruffer, J. Vláčil, J. Škeřik ja M. Hedvábná,

Rootsi Kuningriik, esindajad: A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson, M. Rhodin, E. Karlsson ja L. Swedenborg,

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, esindajad: J. Kraehling ja V. Kaye, keda abistas *barrister* G. Facenna,

menetlusse astujad,

** Kohtumenetluse keel: inglise.

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident A. Tizzano, kodade presidendid L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Arabadjiev, C. Toader, D. Šváby ja C. Lycourgos, kohtunikud A. Rosas (ettekandja), E. Juhász, M. Safjan, M. Berger, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund ja K. Jürimäe,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 22. septembri 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 28. oktoobri 2015. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Parlament esitab oma hagiavalduses esiteks nõude tühistada nõukogu 10. märtsi 2014. aasta otsus 2014/198/ÜVJP Euroopa Liidu ja Tansaania Ühendvabariigi vahelise lepingu (mis käsitleb piraatlusjuhtumi toimepanemises kahtlustatavate isikute ja kinnipeetud seonduvate vahendite Euroopa Liidu juhitud merevägede poolt Tansaania Ühendvabariigile üleandmise tingimusi) allkirjastamise ja sõlmimise kohta (ELT 2014, L 108, lk 1, edaspidi „vaidlustatud otsus“) ning teiseks säilitada selle otsuse tagajärgede kehtivus.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsioon

2 10. detsembril 1982 Montego Bays alla kirjutatud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsioon (edaspidi „Montego Bay konventsioon“) jõustus 16. novembril 1994. See kiideti heaks nõukogu 23. märtsi 1998. aasta otsusega 98/392/EÜ, mis käsitleb 10. detsembri 1982. aasta Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni ja selle XI osa rakendamist käsitleva 28. juuli 1994. aasta lepingu sõlmimist Euroopa Ühenduse poolt (EÜT 1998, L 179, lk 1; ELT eriväljaanne 04/03, lk 260).

3 Nimetatud konventsiooni VII osa „Avameri“ 1. jaos „Üldsätted“ on artiklid 100-107, mis määratlevad piraatluse vastu võitlemise õigusliku raamistiku. Sama konventsiooni artiklis 100 on riikidele kehtestatud kohustus teha laiaulatuslikku koostööd, et tõkestada piraatlust. Selle artiklites 101 ja 103 on määratletud vastavalt mõisted „Piraatlus“ ning „Piraatlaev ja –õhusõiduk“.

4 Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni artiklis 105 „Piraatlaeva või –õhusõiduki arestimine“ on sätestatud:

„Avamerel või muus kohas, mis ei kuulu ühegi riigi jurisdiktsiooni alla, võib riik arestida piraatlaeva või –õhusõiduki või piraatlusega omandatud ja piraatide kontrolli all oleva laeva või õhusõiduki, võtta vahi alla selle pardal olevad isikud ning arestida laeva pardal oleva vara. Karistuste määramise ning laeva, õhusõiduki või vara suhtes võetavate meetmete üle otsustab arestinud riigi kohus, arvestades heauskselt tegutsevate kolmandate poolte õigusi.“

Liidu õigus

Nõukogu ühismeede 2008/851

5 Nõukogu 10. novembri 2008. aasta ühismeede 2008/851/ÜVJP, mis käsitleb Euroopa Liidu sõjalist operatsiooni Somaalia ranniku lähedal aset leidvate piraatlusjuhtumite ja relvastatud röövimiste tõkestamiseks, ennetamiseks ja ohjamiseks (ELT L 301, lk 33), muudetud nõukogu 23. märtsi 2012. aasta otsusega 2010/174/ÜVJP (ELT L 89, lk 69), (edaspidi „ühismeede 2008/851“) põhineb ELL artiklil 14, artikli 25 kolmandal lõigul ja artikli 28 lõikel 3. Selle operatsiooni nimi on „operatsioon Atalanta“.

6 Ühismeetme artikkel 1 „Missioon“ näeb lõikes 1 ette järgmist:

„[…] Liit […] viib julgeolekunõukogu resolutsioonide 1814 (2008), 1816 (2008), 1838 (2008), 1846 (2008) ja 1851 (2008) toetuseks läbi sõjalise operatsiooni (edaspidi nimetatud „Atalanta“), täites […] Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni […] artiklis 100 ja järgnevates artiklites piraatluse puhul lubatud tegevuse nõudeid ning eelkõige kolmandate riikide ees võetud kohustusi, et aidata kaasa:

— Somaalia ümberasustatud elanikele toiduabi toimetavate maailma toiduabi programmi laevade kaitsmisele kooskõlas [Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni] julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1814 (2008) ja

— Somaalia ranniku lähedal liikuvate rünnaku vastu kaitsetute laevade kaitsele ja samas aset leidvate piraatlusjuhtumite ja relvastatud röövimiste tõkestamisele, ennetamisele ja ohjamisele kooskõlas [Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni] julgeolekunõukogu resolutsioonides 1846 (2008) ja 1851 (2008) kindlaks määratud volitustega.“

7 Nimetatud ühismeetme artikkel 2 „Mandaat“ näeb ette:

„Vastavalt kohaldatavale rahvusvahelisele õigusele, eelkõige ÜRO mereõiguse konventsioonile, ning [Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni] julgeolekunõukogu resolutsioonidele 1814 (2008), 1816 (2008) ja 1838 (2008) kehtestatud tingimustele ning oma võimete piires Atalanta:

[…]

e) võttes arvesse pädevatele riikidele nende kohtuvõimu võimalikuks teostamiseks artiklis 12 ette nähtud tingimusi, võib oma valvataval alal vahistada, pidada kinni ja üle anda isikuid, keda kahtlustatakse selles, et nad kavatsesid toime panna, panevad toime või on toime pannud ÜRO mereõiguse konventsiooni artiklites 101 ja 103 osutatud piraatlusjuhtumi või relvastatud röövimise, ning võtta oma kontrolli alla piraatlusjuhtumis või relvastatud röövimises osalenud laevu või piraatlusjuhtumi või relvastatud röövimise käigus kaaperdatud mereröövlite valduses olevaid laevu ning samuti nimetatud laevade pardal olevat vara;

[…]“

8 Ühismeetme 2008/851 artikkel 10 „Kolmandate riikide osalemine“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Ilma et see piiraks [liidu] sõltumatust otsuste tegemisel ja ühtset institutsioonilist raamistikku ning kooskõlas Euroopa Ülemkogu asjakohaste suunistega, võib operatsioonis osalema kutsuda kolmandaid riike.

[…]

3. Kolmandate riikide osalemist käsitlev üksikasjalik kord kehtestatakse [ELL artiklis 37] sätestatud menetluse kohaselt sõlmitavas kokkuleppes. Kui Euroopa Liit ja kolmas riik on sõlminud lepingu, millega kehtestatakse raamistik kõnealuse kolmanda riigi osalemise kohta liidu kriisiohjamisoperatsioonidel, kehtivad sellise lepingu sätted käesoleva operatsiooni kontekstis.

[…]

6. Operatsioonil osalevate kolmandate riikide poolt nende jurisdiktsioonilise pädevuse alusel vahistatud ja kinni peetud isikute kõnealusele riigile üleandmise tingimused määratakse kindlaks lõikes 3 nimetatud osalemist käsitlevate kokkulepete sõlmimisel või rakendamisel."

9 Ühismeetme artiklis 12 „Vahistatud ja kinnipeetud isikute üleandmine jurisdiktsioonilise pädevuse teostamiseks" on sätestatud:

„1. Somaalia poolt liikmesriikidele või kolmandatele riikidele antud loa alusel teostada oma jurisdiktsiooni ning lähtudes samal ajal ka ÜRO mereõiguse konventsiooni artiklist 105, antakse isikud, keda kahtlustatakse selles, et nad kavatsesid toime panna, panevad toime või on toime pannud ÜRO mereõiguse konventsiooni artiklites 101 ja 103 osutatud piraatlusjuhtumi või relvastatud röövimise Somaalia territoriaalvetes või avamerel, kes on kohtuvõimu teostamiseks vahistatud või kinni peetud, ning nende tegude toimepanemiseks kasutatud vahendid üle:

— selle operatsioonil osaleva liikmesriigi või kolmanda riigi pädevatele asutustele, kelle lipu all isikud kinni pidanud laev sõidab, või

— kui see riik ei saa või ei taha oma jurisdiktsiooni teostada, mõnele teisele liikmesriigile või kolmandale riigile, kes on avaldanud soovi teostada oma jurisdiktsiooni nende isikute ja vahendite suhtes.

2. Isikud, keda kahtlustatakse selles, et nad kavatsesid toime panna, panevad toime või on toime pannud ÜRO mereõiguse konventsiooni artiklites 101 ja 103 osutatud piraatlusjuhtumi või relvastatud röövimise, ning kelle Atalanta on kohtuvõimu teostamiseks vahistanud või kinni pidanud piirkonna teiste riikide territoriaalvetes, sisevetes või arhipelaagivetes, tegutsedes seejuures kõnealuste riikide nõusolekul, ning nende tegude toimepanemiseks kasutatud vahendid võidakse üle anda asjaomase riigi pädevatele asutustele või asjaomase riigi nõusolekul teise riigi pädevatele asutustele.

3. Mitte ühtki lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikut ei tohi anda üle mõnele kolmandale riigile, kui üleandmise tingimustes ei ole kolmanda riigiga vastavalt kohaldatavale rahvusvahelisele õigusele, eelkõige inimõigustealasele rahvusvahelisele õigusele, kokku lepitud, et tagada eelkõige see, et kedagi ei mõistetaks surma, piinataks või koheldaks muul moel julmalt, ebainimlikult või alandavalt."

ELi ja Tansaania leping

10 Euroopa Liidu ja Tansaania Ühendvabariigi vahelise lepingu, mis käsitleb piraatlusjuhtumi toimepanemises kahtlustatavate isikute ja kinnipeetud seonduvate vahendite Euroopa Liidu juhitud merevägede poolt Tansaania Ühendvabariigile üleandmise tingimusi, (ELT 2014, L 108, lk 3, edaspidi „ELi ja Tansaania leping") artikkel 2 „Mõisted" sätestab järgmist:

„Käesolevas lepingus kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „Euroopa Liidu juhitavad mereväed (EUNAVFOR)" – ELi sõjaline peakorter ja ELi operatsioonis Atalanta osalevad riikide kontingendid, nende laevad, õhusõidukid ja vahendid;

[…]

f) „üleantav isik“ – EUNAVFORi poolt käesoleva lepingu alusel Tansaaniale üle antav isik, kelle suhtes on kahtlus, et ta kavandab piraatlusjuhtumi toimepanemist, kes paneb seda toime või on selle toime pannud.“

11 Lepingu artikkel 1 „Eesmärk“ sätestab:

„Käesoleva lepinguga määratakse kindlaks tingimused ja kord, mida kohaldatakse piraatlusjuhtumi toimepanemise kavandamises, selle toimepanemises või selle eelnevas toimepanemises kahtlustatavate isikute, kes on EUNAVFORi poolt kinnipeetud, ning kõnealuste isikute EUNAVFORi poolt kinnipeetud seonduvate vahendite EUNAVFORilt Tansaaniale üleandmise ning nende kohtlemise suhtes pärast sellist üleandmist.“

12 Nimetatud lepingu artiklis 3 on esitatud üldpõhimõtted, mis kehtivad eelkõige EUNAVFORi poolt Tansaania ametiasutustele piraatlusjuhtumiga seoses kinni peetud isikute üleandmise korraldusele ja tingimustele, sealhulgas inimõigustega seotud rahvusvaheliste kohustuste järgimine. Lisaks on sama lepingu artiklis 4 sätestatud üleantud isikute kohtlemise, nende suhtes kohtuvõimu teostamise ja nende üle kohtumõistmise tingimused, ning artiklis 5, et selliseid isikuid ei anta kohtu alla kuriteo eest, mille eest on ette nähtud karmim maksimumkaristus kui eluaegne vanglakaristus.

13 ELi ja Tansaania lepingu artikkel 6 puudutab dokumentide ja teabe vahetamist, mis peab toimuma nimetatud isikute üleandmise käigus.

14 ELi ja Tansaania lepingu artikli 8 kohaselt ei ole ühtegi kõnesoleva lepingu sätet kavandatud ega saa tõlgendada selliselt, et sellega piiratakse mis tahes õigusi, mis üleantud isikutel võivad kohaldatava siseriikliku või rahvusvahelise õiguse kohaselt olla. Selle lepingu artikkel 9 reguleerib Tansaania ja ELi pädevate asutuste vahelisi kontakte ning vaidlusi. Viimaks reguleerivad sama lepingu artiklid 10 ja 11 selle rakenduskorda ning jõustumist.

Vaidluse taust ja vaidlustatud otsus

15 ÜRO Julgeolekunõukogu (edaspidi „Julgeolekunõukogu“) väljendas 2008. aastal, eelkõige resolutsioonides 1814 (2008), 1816 (2008) ja 1838 (2008), äärmist muret ohu pärast, mida laevade vastu suunatud piraatlusjuhtumid ja relvastatud röövimised kujutavad humanitaarabi toimetamisele Somaaliasse, kaubanduslike mereteede turvalisusele ja muudele kaitsetutele laevadele, sealhulgas kalastamistegevusele, mis toimub kooskõlas rahvusvahelise õigusega. Ta märkis lisaks resolutsiooni 1846 (2008) preambulis, et piraatlusjuhtumid ja relvastatud röövimised, mida pannakse toime laevade vastu Somaalia territoriaalvetes või Somaalia ranniku lähedal avamerel, teravdab olukorda riigis ning see ohustab jätkuvalt rahvusvahelist rahu ja piirkonna julgeolekut.

16 Selles kontekstis kutsus Julgeolekunõukogu viimati nimetatud resolutsiooni punktis 14 üles kõiki riike, eelkõige lipuriike, sadamariike ja rannikuäärseid riike ning piraatlusjuhtumite või relvastatud röövimiste ohvrite või piraatlusjuhtumite või relvastatud röövimiste toimepanijate kodakondsusriike ja riike, kellel on jurisdiktsioon rahvusvahelise õiguse või nende siseriikliku õiguse alusel, tegema koostööd vastavalt kohaldatavale rahvusvahelisele õigusele, sealhulgas inimõigustealasele rahvusvahelisele õigusele, jurisdiktsiooni määratlemisel, uurimise läbiviimisel ja kohtuvõimu teostamisel isikute suhtes, kes on Somaalia rannikuvetes toime pannud piraatlusjuhtumi või relvastatud röövi, ja toetada neid jõupingutusi, eelkõige andes logistikaabi ning abi õiguskaitsevahendite kasutamise alal nende jurisdiktsiooni ja kontrolli alla kuuluvate isikute jaoks, nagu ohvrite, tunnistajate ja selle resolutsiooni alusel läbi viidud operatsioonide raames kinni peetud isikute jaoks.

17 Julgeolekunõukogu avaldas resolutsiooni 1851 (2008) põhjenduses 9 muret selle üle, et vahendite puudumine, siseriiklike õigusnormide puudumine ja ebakindlus selles osas, mida teha mereröövlitega pärast nende kinnipidamist, takistasid tõhusama rahvusvahelise tegevuse läbiviimist Somaalia ranniku

lähedal tegutsevate mereröövlite vastu ja teatud juhtudel pidi selle tõttu piraadid vabastama enne nende kohtu alla andmist. Ta kutsus ka selle resolutsiooni punktis 3 riike ja piirkondlikke organisatsioone võitlema piraatlusjuhtumite vastu Somaalia ranniku lähedal, sõlmima lepinguid või erikordasid riikidega, kes on valmis piraate vastu võtma, selleks et saata laevade pardale eelkõige selle piirkonna riikide õiguskaitseorganite ametnikke (*shipriders*), et aidata kaasa nende operatsioonide käigus kinni peetud isikute suhtes uurimiste läbiviimisele ja nende kohtu alla andmisele.

18 Liit võttis vastuseks neile erinevatele resolutsioonidele vastu ühismeetme 2008/851, mille kohaselt ta viib alates novembrist 2008 läbi operatsiooni Atalanta, millega ta aitab kaasa eelkõige Somaalia ranniku lähedal aset leidvate piraatlusjuhtumite vastu võitlemisele.

19 Euroopa Liidu Nõukogu saatis selle julgeoleku koostöö raames parlamendile 22. märtsil 2010 kirja, milles ta väljendas vajadust pidada läbirääkimisi rahvusvaheliste lepingute üle ja sõlmida need teatavate kolmandate riikidega. Nõukogu tuletas selles kirjas meelde, et ühismeetme 2008/851 artikli 12 kohaselt võidakse isikud, kes on toime pannud piraatlusjuhtumi või relvastatud röövimise keda selles kahtlustatakse ja kes on Somaalia Föderaalse Vabariigi territoriaalvetes või avamerel kohtuvõimu teostamiseks vahistatud või kinni peetud, ning nende tegude toimepanemiseks kasutatud vahendid üle anda kolmandale riigile, kes on avaldanud soovi teostada oma jurisdiktsiooni nende isikute ja vahendite suhtes, tingimusel et üleandmise tingimused on vastava kolmanda riigiga vastavalt kohaldatavale rahvusvahelisele õigusele kokku lepitud. Lisaks teatas nõukogu parlamendile nimetatud kirjas, et liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale (edaspidi „kõrge esindaja“) oli antud volitus alustada samal päeval ELL artikli 37 alusel läbirääkimisi isikute üleandmiseks Mauritiuse Vabariigi, Mosambiigi Vabariigi, Lõuna-Aafrika Vabariigi, Tansaania Ühendvabariigi ja Uganda Vabariigiga.

20 Nõukogu teatas 19. märtsi 2014. aasta kirjas parlamendile, et pärast läbirääkimiste lõpetamist Tansaania Ühendvabariigiga võttis ta 10. märtsil 2014 vastu vaidlustatud otsuse.

21 ELi ja Tansaania leping sõlmiti Brüsselis 1. aprillil 2014. Lepingu tekst ning vaidlustatud otsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* 11. aprillil 2014.

Poolte nõuded ja menetlus Euroopa Kohtus

22 Parlament palub Euroopa Kohtul tühistada vaidlustatud otsus, jätta otsuse tagajärjed kuni uue otsuse vastuvõtmiseni kehtima ja mõista kohtukulud välja nõukogult.

23 Nõukogu palub Euroopa Kohtul esimese võimalusena jätta hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata ja mõista kohtukulud välja parlamendilt. Juhul kui vaidlustatud otsuse tühistamise nõue rahuldatakse, palub nõukogu teise võimalusena jätta selle tagajärjed kuni seda asendava akti vastuvõtmise kuupäevani kehtima, kui see tühistatakse hageja esitatud esimese väite alusel, või määratlemata ajaks, kui nimetatud tühistamine põhineb ainult teisel väitel.

24 Euroopa Kohtu presidendi 3. oktoobri 2014. aasta otsusega anti Tšehhi Vabariigile, Rootsi Kuningriigile ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigile luba astuda menetlusse nõukogu nõuete toetuseks. Euroopa Komisjonile anti luba astuda menetlusse parlamendi nõuete toetuseks.

Hagi

25 Parlament esitab oma hagi põhjenduseks kaks väidet. Esiteks väidab ta, et vaidlustatud otsus põhineb valesti ELL artiklil 37 ja et seega ei oleks pidanud seda vastu võtma eranditult ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga (ÜVJP) seotud erimenetluse kohaselt, mis on kehtestatud ELTL artikli 218 lõike 6 teise lõigu lause esimeses osas, milles on välistatud parlamendi igasugune osalemine. Sellist otsust,

mille nõuetekohane õiguslik alus oleks pidanud olema ELL artikkel 37 ning ELTL artiklid 82 ja 87, saab vastu võtta ainult ELTL artikli 218 lõike 6 teise lõigu punkti a alapunktis v kehtestatud menetluse kohaselt, mis näeb ette parlamendi heakskiidu. Teises väites, et on rikutud ELTL artikli 218 lõiget 10, heidab parlament nõukogule ette, et ta ei teavitanud teda viivitamata ja täielikult ELi ja Tansaania lepingu üle läbirääkimiste pidamise ja selle sõlmimise kõikidel etappidel.

Esimese võimalusena esitatud väide, mille kohaselt õiguslik alus on valesti valitud

Poolte argumendid

26 Esimeses väites leiab parlament, et nõukogu on vaidlustatud otsust ekslikult pidanud seotuks lepinguga, mis on seotud „eranditult" [ÜVJPga] ELTL artikli 218 lõike 6 teise lõigu esimese lauseosa tähenduses. Ta väidab, et kuna sellel ei ole tema heakskiitu, on see otsus vastu võetud aluslepingute sätteid rikkudes. Ta väidab, et ELi ja Tansaania lepingul on kaks eesmärki, kuna see leping on seotud nii ÜVJP kui ka õigusalase koostööga kriminaalasjades ning politseikoostööga – need on valdkonnad, mis kuuluvad seadusandliku tavamenetluse alla. Parlament leiab, et vaidlustatud otsuse õiguslikud alused oleks pidanud järelikult olema ELL artikkel 37 ja ELTL artiklid 82 ja 87 ning seetõttu oleks see pidanud olema vastu võetud ELTL artikli 218 lõike 6 teise lõigu punkti a alapunktis v määratletud menetluse kohaselt.

27 Parlamendi hinnangul peab Euroopa Liidu õigusakti õigusliku aluse valik põhinema objektiivsetel asjaoludel, mis on kohtulikult kontrollitavad ja mille hulka kuuluvad eelkõige õigusakti eesmärk ja sisu. Seoses sellega on ELi ja Tansaania lepingu eesmärk vältida, et asjaomased liikmesriigid ei peaks ise kriminaalmenetlust läbi viima, ja aidata kaasa nende ja Tansaania Ühendvabariigi ametiasutuste vahelisele koostööle, kehtestades õigusliku raamistiku kahtlustatavate üleandmiseks sellele kolmandale riigile, et uurimine ja kohtu alla andmine oleks tema ülesanne. Lisaks sisaldab leping sätteid, mis on otseselt seotud õigusalase koostööga kriminaalasjades ning politseikoostööga, eelkõige üleantud isikute kohtlemise, nende suhtes uurimise läbiviimise ja nende kohtu alla andmisega.

28 ELi ja Tansaania leping ei ole seega eranditult seotud ÜVJPga. Seoses sellega leiab parlament, et nimetatud lepingut ei saa lugeda ainult üheks aspektiks liidu rahvusvahelises missioonis säilitada rahu, ennetada konflikte ja tugevdada rahvusvahelist julgeolekut. Nimelt on selle lepingu eesmärk samuti anda need isikud, keda kahtlustatakse kuritegude toimepanemises, kes kuuluvad liikmesriikide jurisdiktsiooni ja kes asuvad liidu territooriumil, üle kolmanda riigi kohtu- ja politseiasutustele, et võimaldada neil kasutada nende kahtlustatavate suhtes oma uurimis- ja kohtu alla andmise pädevust.

29 Parlament rõhutab seoses sellega, et liikmesriikide kohtu- ja politseiasutused võivad ise neid pädevusi teostada. Nimelt ei vii EUNAVFOR juhul, kui kinnipeetud isikud antakse üle mitte Tansaania ametiasutustele, vaid liikmesriikide pädevatele asutustele, läbi mitte sõjalist operatsiooni, vaid tegutseb pigem administratiivasutusena. Seoses sellega ei võimalda ainuüksi asjaolu, et üleandmine on tehtud ülesandeks mereväele, neid kvalifitseerida sõjaliseks või julgeolekualaseks tegevuseks ja järeldada seega, et need üleandmised on seotud eranditult ÜVJPga.

30 Peale selle ei kohusta ei rahvusvaheline õigus ega Julgeolekunõukogu resolutsioonid ega operatsiooni Atalanta mandaat, mis on antud ühismeetmega 2008/851, EUNAVFORi kinnipeetud mereröövleid kolmandatele riikidele üle andma. Seoses sellega väidab parlament, et selle ühismeetme artikli 12 lõikes 1 ette nähtud esimene võimalus on, et isikud, keda kahtlustatakse piraatlusjuhtumi toimepanemises, antakse üle liikmesriigi või kolmanda riigi pädevatele asutustele, ning nende üleandmine kolmandale riigile on ainult teine võimalus.

31 Väites, et lepingu ning ELi toimimise lepingu V jaotise kohase vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala vahel on otsene ja tihe seos, märgib parlament, et piraatlusjuhtumite toimepanemises kahtlustatavad kinnipeetud ja vahistatud isikud ning arestitud vara on EUNAVFORis osalevate

liikmesriikide jurisdiktsioonis. Nimelt on selliste isikute ja vara liidu poolt kolmandale riigile, käesoleval juhul Tansaania Ühendvabariigile üleandmise tagajärg, et nende liikmesriikide pädevatelt ametiasutustelt võetakse võimalus teostada oma uurimis- ja jälituspädevust ning teha kohtuotsus vastavalt oma õigusele. Kuna piraatlusjuhtumid kuuluvad rahvusvahelise kuritegevuse vastase võitluse alla, siis on see selline valdkond, mis on seotud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga, eelkõige sätetega, mis on seotud selle alaga ja kuuluvad kriminaalasjades tehtava õigusalase koostöö ja politseikoostöö hulka. Neil tingimustel ei saa asuda seisukohale, et sellises rahvusvahelises lepingus nagu ELi ja Tansaania leping esinevad koostöömeetmed on nimetatud alaga seotud, ilma et oleks kasutatud sama alaga seotud õiguslikku alust.

32 Parlament tunnistab, et operatsioon Atalanta ning ELi ja Tansaania leping aitavad kaasa liidu välistegevuse teatavate eesmärkide saavutamisele, mida mainitakse ELL artikli 21 lõigetes 1 ja 2. Ta väidab, et ainuüksi see asjaolu, et meetmel on sellised eesmärgid, ei tähenda siiski tingimata, et see on seotud eranditult ÜVJPga. Kuigi rahvusvahelise julgeoleku tugevdamine on ka ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika konkreetne eesmärk, ei ole ELi ja Tansaania lepingu sisu seotud ka ühegi selle poliitika erieesmärgiga, mida on silmas peetud ELL artikli 42 lõikes 1 ja artikli 43 lõikes 1. Seetõttu on liikmesriikide osalemine piraatlusjuhtumite vastases võitluses tingitud ohust, mida see nähtus võib kujutada liidu sisejulgeolekule.

33 Nõukogu väidab oma kaitseargumendina, et vaidlustatud otsus põhineb õigesti ELL artiklil 37 ja ELTL artikli 218 lõikel 5 ja lõike 6 teise lõigu esimesel lauseosal ning et eranditult ÜVJPga seotud ELi ja Tansaania lepingu sõlmimine ei nõua parlamendi heakskiitu.

34 Esiteks leidis Euroopa Kohus 24. juuni 2014. aasta kohtuotsuses parlament *vs.* nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025), mis on tehtud pärast käesoleva tühistamishagi esitamist, et nõukogu 12. juuli 2011. aasta otsus 2011/640/ÜVJP Euroopa Liidu ja Mauritiuse Vabariigi vahelise lepingu (mis käsitleb piraatlusjuhtumi toimepanemises kahtlustatavate isikute ja kinnipeetud seonduvate vahendite Euroopa Liidu juhitud merevägede poolt Mauritiuse Vabariigile üleandmise tingimusi ning piraatlusjuhtumi toimepanemises kahtlustatavate isikute olukorda pärast üleandmist) allkirjastamise ja sõlmimise kohta (ELT 2011, L 254, lk 1), mille sisu on peaaegu identne vaidlustatud otsuse sisuga ja mis puudutab sellise lepingu allakirjutamist, mille tingimused on väga lähedased ELi ja Tansaania lepingu omadele, võib põhjendatult põhineda ELL artiklil 37.

35 Teiseks leiab nõukogu, et väide, et vaidlustatud otsuse materiaalõigusliku aluse valikul on tehtud viga, tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata. Selles osas, milles parlament väidab, et ELi ja Tansaania lepingul on kaks eesmärki, mis on seotud esiteks ÜVJP ja teiseks kriminaalasjades tehtava õigusalase koostöö ja politseikoostöö valdkondadega, ning sellest tulenevalt oleks pidanud vaidlustatud otsuse õiguslikuks aluseks olema ELTL artiklid 82 ja 87 koos ELL artikliga 37, ei täpsustanud ta nimelt siiski, kas teine eesmärk on kõrvaline eesmärk või mitte. Nõukogu väidab, et kuna parlament on 24. juuni 2014. aasta kohtuotsuse parlament *vs.* nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025) aluseks olnud menetluse puhul tunnistanud, et Euroopa Liidu ja Mauritiuse Vabariigi vahelise 14. juuli 2011. aasta lepingu puhul on selle lepinguga edendatavad ja ÜVJP valdkonda mittekuuluvad eesmärgid ainult kõrvalised eesmärgid, siis ELi ja Tansaania lepinguga edendatavad identsed eesmärgid on samalaadsed. Seega peaks vaidlustatud otsuse õiguslik alus olema ELL artikkel 37.

36 Kolmandaks väidab nõukogu, et vaidlustatud otsus ning ELi ja Tansaania leping on seotud eranditult ÜVJPga ning neil ei ole ühtegi kõrvalist eesmärki, mis oleks seotud õigusalase koostööga kriminaalasjades või politseikoostööga. ELi ja Tansaania leping, mis on sõlmitud ÜVJP alusel läbiviidud sõjalise kriisireguleerimise operatsiooni raames ja mille eesmärk on võidelda piraatlusjuhtumite vastu kooskõlas kohaldamisele kuuluvate Julgeolekunõukogu resolutsioonidega, ei ole seotud liidu vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga. Nimelt on piraatlusjuhtumite toimepanemises kahtlustatavate isikute kinnipidamine ja üleandmine üksnes operatsiooni Atalanta julgeolekumissiooni tavaline tagajärg. Kuna selle lepingu eesmärk on sisuliselt edendada õigusriiki ja inimõiguste austamist, siis kuulub see täielikult ÜVJP valdkonda.

37 Lisaks kuulub rahvusvahelise kuritegevuse vastane võitlus ÜVJP valdkonda. Seoses sellega ei ole ELi ja Tansaania lepinguga silmas peetud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala säilitamist, nii liidusisesest kui ka –välisest aspektist. Eelkõige ei võta see leping liikmesriikide pädevatelt ametiasutustelt ei nende uurimispädevust ega nende õigust viia operatsiooni Atalanta raames saadetud relvajõudude poolt kinnipeetud ja vahistatud isikute suhtes läbi menetlust ja teha nende suhtes kohtuotsus, vaid sellega on silmas peetud hoopis seda, et vältida karistamatuse olukordi, andes võimaluse anda nimetatud isikud üle sellise piirkonna riigile, kus see operatsioon aset leiab, kui liikmesriigi ükski pädev ametiasutus ei soovi nende suhtes menetlust läbi viia.

38 Parlament väidab repliigis, et Euroopa Kohus ei teinud 24. juuni 2014. aasta kohtuotsuses Parlament *vs.* nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025) otsust selle kohta, kas otsuse 2011/640 õiguslik alus oleks pidanud olema ainult ELL artikkel 37 või ka aluslepingute teised sätted. Kuigi parlament on nõus, et piraatlusjuhtumite välistamine eesmärgiga kaitsta laevu, on vastavalt ühismeetmele 2008/851 vaieldamatult operatsiooni Atalanta peamine eesmärk, väidab ta, et mitte kõik sellest operatsioonist tulenevad tegevused ei kuulu süstemaatiliselt ÜVJP alla. Seega, välja arvatud, kui asuda seisukohale, et kõik liidu sõlmitavad rahvusvahelised lepingud, mis puudutavad kuritegudes kahtlustatavate ja liikmesriikide relvajõudude poolt kinnipeetud isikute üleandmist, kuuluvad eranditult ÜVJP valdkonda, ei saa piraatlusjuhtumite toimepanemises kahtlustatavate isikute üleandmist ja nende suhtes menetluse läbiviimist ELi ja Tansaania lepingu alusel samastada sõjalise tegevusega. Neil tingimustel on ELi ja Tansaania lepingul kaks eesmärki ja see oleks pidanud seega põhinema kahel õiguslikul alusel.

39 Nõukogu lisab vasturepliigis, et operatsiooni Atalanta eesmärk on tugevdada rahvusvahelist julgeolekut, et seda viiakse läbi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames ja et ELi ja Tansaania leping on sõlmitud ühismeetme 2008/851 artikli 12 alusel. Seega tuleneb piraatlusjuhtumite toimepanemises kahtlustatavate isikute kinnipidamine ja üleandmine selle eesmärgi teostamisest ning see ei kujuta endast eraldiseisvat eesmärki politsei- või õigusalasest koostööst. Nimelt on ühismeetme 2008/851 artikli 2 kohaselt operatsiooni Atalanta peaeesmärgid kaitsta Maailma Toiduprogrammi laevu ja teisi kaitsetuid laevu, teatavate piirkondade seire, merel toimuvate piraatlusjuhtumite ja relvastatud röövimiste tõkestamine, ennetamine ja ohjamine, muu hulgas jõudu kasutades. Seevastu piraatlusjuhtumite toimepanemises kahtlustatavate isikute kinnipidamis- ja üleandmisoperatsioonid, nende isikuandmete kogumine, nende andmete edastamine Interpolile ja kalastamistegevuse kohta kogutud andmete edastamine on kõrvalist laadi.

40 Nõukogu täpsustab, et meetmed, mis puudutavad vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala, peavad nende võimalikust välismõõtmest sõltumata olema võetud eesmärgiga edendada vabadust, julgeolekut ja õiguste tagamist liidu sees või selle piires. Ent ELi ja Tansaania lepingul ei ole seost nimetatud ala eesmärkidega. Nimelt ei teosta piraatlusjuhtumite toimepanemises kahtlustatava isiku transportimisel Tansaania Ühendvabariiki ükski liikmesriik oma jurisdiktsiooni. Lisaks ei saa sõjalaeva, mis kuulub oma lipuriigi ainujurisdiktsiooni, samastada selle territooriumi osaga. Peale selle ei selgita parlament, mil viisil piraatlusjuhtumid ohustavad liidu sisejulgeolekut.

41 Parlament kinnitas Euroopa Kohtu istungil vastuseks Euroopa Kohtu küsimusele, et juhul kui ÜVJP ja vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga seotud õiguslikud alused ei ole kombineeritavad seetõttu, et nendega seotud menetlused on erinevad, siis peab vaidlustatud otsuse õiguslik alus koosnema ainult ELTL artiklitest 82 ja 87.

Euroopa Kohtu hinnang

42 Mis puutub ÜVJPga seotud sätte alusel vastu võetud aktidesse, siis Euroopa Kohtu ülesanne on jälgida eelkõige ELTL artikli 275 teise lõigu lause esimese osa ja ELL artikli 40 alusel, et selle poliitika elluviimine ei mõjuta ELi toimimise lepingust tulenevate liidu pädevuste teostamiseks aluslepingutes ette nähtud menetluste ja institutsioonide vastavate volituste kohaldamist. Liidu õigusakti sobiva õigusliku aluse valik on põhiseadusliku tähtsusega, vigane õiguslik alus võib tuua kaasa sõlmimise

otsuse enda kehtetuse, eelkõige juhul, kui õige õiguslik alus näeb ette teistsuguse menetluse õigusakti andmiseks kui see, mida tegelikult järgiti (vt selle kohta arvamus 2/00, 6.12.2001, EU:C:2001:664, punkt 5).

43 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab liidu õigusakti, sealhulgas sellise, rahvusvahelise lepingu sõlmimiseks vastu võetud õigusakti, nagu on vaatluse all käesolevas asjas, õigusliku aluse valik põhinema objektiivsetel asjaoludel, mis on kohtulikult kontrollitavad ja mille hulka kuuluvad eelkõige selle õigusakti eesmärk ja sisu (vt selle kohta kohtuotsused, 26.3.1987, komisjon *vs.* nõukogu, 45/86, EU:C:1987:163, punkt 11; 11.6.1991, komisjon *vs.* nõukogu, nn titaandioksiidi otsus, C-300/89, EU:C:1991:244, punkt 10; arvamus 2/00, 6.12.2001, EU:C:2001:664, punkt 22, ja kohtuotsus, 19.7.2012, parlament *vs.* nõukogu, C-130/10, EU:C:2012:472, punkt 42).

44 Kui liidu õigusakti kontrollimise käigus selgub, et sellega taotletakse kahte eesmärki või et sellega reguleeritakse kahte valdkonda ning üks neist eesmärkidest või valdkondadest on määratletav peamisena, samas kui teine on vaid kõrvalise tähtsusega, peab õigusaktil olema üksainus õiguslik alus, see tähendab peamisest või olulisemast eesmärgist või valdkonnast tulenev õiguslik alus. Seevastu juhul, kui meetmel on erandlikult korraga mitu omavahel lahutamatult seotud eesmärki või osa, millest ükski ei ole teiste suhtes kõrvalise tähtsusega, mistõttu kuuluvad kohaldamisele aluslepingute erinevad sätted, peab meetme õiguslikuks aluseks erandina võtma vastavad erinevad õiguslikud alused (vt selle kohta kohtuotsused, 10.1.2006, komisjon *vs.* parlament ja nõukogu, C-178/03, EU:C:2006:4, punktid 42 ja 43, ning 24.6.2014, parlament *vs.* nõukogu, C-658/11, EU:C:2014:2025, punkt 43).

45 Mis puutub esiteks ELi ja Tansaania lepingu sisusse, siis tuleb märkida, et selle lepingu sätetes on vastavalt selle artiklile 1 määratletud tingimused ja korraldus, mida kohaldatakse neile isikutele, keda kahtlustatakse selles, et neil on kavas toime panna piraatlustegusid või kes panevad toime või on neid toime pannud ning kes on EUNAVFORi poolt kinni peetud, nende tegude toimepanemiseks kasutatud arestitud varale ning nende isikute kohtlemisele pärast üleandmist.

46 Nimetatud lepingu artiklite 3 ja 4 kohaselt kuuluvad nende tingimuste ja korralduse hulka üldpõhimõtted, eelkõige inimõigustega seotud rahvusvaheliste kohustuste järgimine. Sama leping reguleerib ka üleantud isikute kohtlemise, nende suhtes kohtuvõimu teostamise ja nende üle kohtumõistmise tingimusi, nähes artiklis 5 ette, et selliseid isikuid ei saa anda kohtu alla kuriteo eest, mille eest on ette nähtud karmim maksimumkaristus kui eluaegne vanglakaristus. Lisaks on selle lepingu artiklis 6 ette nähtud, et nende isikute kohta peetakse registreid ja edastatakse dokumente, ning selle artikli 7 lõikes 1 on sätestatud, et liit ja EUNAVFOR abistavad oma vahendite ja võimete piires Tansaania Ühendvabariiki üleantud isikutega seonduvas uurimises ja nende suhtes kohtuvõimu teostamises.

47 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 60, tundub, et teatavad ELi ja Tansaania lepingus ette nähtud kohustused on seotud eelkõige piiriülese kriminaalasjades tehtava õigusalase koostöö ja piiriülese politseikoostööga, kui neid vaadelda eraldi. Nagu kohtujurist oma ettepanekus samuti märkis, siis asjaolu, et teatavad sellise lepingu sätted, kui neid vaadelda eraldi, kehtestavad nõude, mida võidakse kehtestada liidu tegevuse valdkonnas, ei ole iseenesest siiski piisavad vaidlustatud otsuse asjakohase õigusliku aluse kindlaksmääramiseks. Mis puutub eelkõige ELi ja Tansaania lepingu sätetesse, mis on seotud õigusriigi ja inimõiguste, nagu inimväärikuse austamisega, siis tuleb märkida, et seda tuleb teha kõikides liidu tegevuse valdkondades, sealhulgas ÜVJP valdkonnas, nagu nähtub ELL artikli 21 lõike 1 esimesest lõigust, lõike 2 punktist b ja lõikest 3 ning ELL artiklist 23 nende koostoimes.

48 Teiseks, mis puutub sellesse eesmärki, siis nähtub eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendusest 3, et leping on sõlmitud ühismeetme 2008/851 artiklit 12 kohaldades, mis kuulub ÜVJP valdkonda, et võimaldada operatsiooni Atalanta käigus EUNAVFORi poolt kinnipeetud ja vahistatud isikute ning arestitud vara saatmist kolmandasse riiki, käesoleval juhul Tansaania Ühendvabariiki, kes soovib

teostada oma jurisdiktsiooni nende isikute ja vara suhtes. Nagu nähtub sama nimetatud ühismeetme pealkirjast, on selle eesmärk aidata kaasa eelkõige piraatlusjuhtumite ja relvastatud röövimiste kaotamisele Somaalia ranniku lähedal.

49 ELi ja Tansaania lepingu eesmärk on seega kehtestada oluline mehhanism, et aidata kaasa operatsiooni Atalanta eesmärkide saavutamisele, eelkõige selles osas, milles sellega jõustatakse püsivalt rahvusvahelist koostööd piraatlusjuhtumite vastu võitlemises ja määratletakse kinnipeetud ja vahistatud isikute üleandmise õiguslik raamistik, mis võimaldab võidelda nende isikute karistamatuse vastu vastavalt asjassepuutuvates Julgeolekunõukogu resolutsioonides määratletud tingimustele.

50 Seoses sellega tuleb meelde tuletada, et Julgeolekunõukogu kohustas eelkõige oma resolutsiooni 1846 (2008) punktis 14 kõiki riike tegema koostööd jurisdiktsiooni määratlemisel, uurimise läbiviimisel ja kohtuvõimu teostamisel isikute suhtes, kes on Somaalia rannikuvetes toime pannud piraatlusjuhtumi või relvastatud röövi. Peegeldades ÜRO mereõiguse konventsiooni artiklis 100 ette nähtud koostöökohustust, mis paneb osalisriikidele kohustuse teha koostööd, et tõkestada piraatlust avamerel, on see vaidlustatud otsus vastu võetud piraatluse vastu võitlemise ning selliseid tegusid toime pannud isikute karistamatuse vastu võitlemise rahvusvahelise meetme ühe elemendina, et alla kirjutada ja sõlmida ELi ja Tansaania leping.

51 Leping, mis on sõlmitud ühismeetme 2008/851 artikli 12 alusel, on tihedalt seotud operatsiooniga Atalanta, nii et selle operatsiooni puudumisel selle lepingu ese puuduks. Kuna ELi ja Tansaania leping on olemas ainult EUNAVFORi tegevust täiendavalt, kaotaks see leping oma eseme päeval, mil need relvajõud oma tegevuse lõpetavad.

52 Parlamendi argument, mille kohaselt ELi ja Tansaania lepingu puudumisel oleks liikmesriigid ise võimelised tagama kinnivõetud isikute kohtu alla andmist, ei ole asjassepuutuv, kuna selle lepingu eesmärk on nimelt muuta selline kohtu alla andmine tõhusamaks, tagades puudutatud isikute üleandmise Tansaania Ühendvabariigile nimelt siis, kui pädev liikmesriik ei saa või ei taha oma jurisdiktsiooni teostada. Selliste üleandmislepingute varasemal sõlmimisel, mis on sõnaselgelt ette nähtud ühismeetme 2008/851 artikli 12 lõikes 3 eesmärgiga tagada, et üleantud isikute kohtlemine vastaks inimõigustealastele rahvusvahelise õiguse nõuetele, ei saanud ühtegi EUNAVFORi poolt kinni peetud isikut üle anda selle piirkonna kolmandale riigile, kus operatsiooni Atalanta läbi viiakse, mis võib muuta raskemaks või takistada selle operatsiooni tõhusat toimimist ning sellega taotletavaid eesmärke.

53 Lisaks võib EUNAVFOR üle anda ainult need piraatlusjuhtumite toimepanemises kahtlustatavad isikud, kelle ta on operatsiooni Atalanta käigus ise kinni pidanud ja vahistanud. Neil tingimustel ei saa nõustuda parlamendi argumendiga, millega ta tahab kinnitada, et nende merejõudude tegevuse võiks samastada liikmesriikide kohtu- või politseiasutuste tegevusega. Nimetatud tegevus toimub nimelt eranditult sellise erioperatsiooni käigus, mis kuulub ÜVJP valdkonda, mille täitmisega see on lahutamatult seotud.

54 Seega kinnitab ELi ja Tansaania leping, et EUNAVFORi poolt kinni peetud ja vahistatud isikute üleandmine, mis selles ette on nähtud, kujutab endast vahendit, mille abil liit edendab operatsiooni Atalanta eesmärke säilitada rahu ja rahvusvaheline julgeolek seeläbi, et ta võimaldab välistada piraatlusjuhtumeid toime pannud isikute karistamatust.

55 Kuna leping on seotud valdavalt ÜVJP, mitte õigusalase koostööga kriminaalasjades või politseikoostööga, võis vaidlustatud otsus põhjendatult põhineda ainult ELL artiklil 37. Seega on see õigesti vastu võetud vastavalt ELTL artikli 218 lõike 6 teise lõigu lause esimeses osas ette nähtud menetlusele.

56 Eeltoodud järeldusi silmas pidades tuleb esimene väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Teine väide, et on rikutud ELTL artikli 218 lõiget 10

Poolte argumendid

57 Parlamendi kinnitusel on nõue, mis on sätestatud ELTL artikli 218 lõikes 10 ja mille kohaselt teda tuleb „menetluse igast etapist viivitamata ja täielikult teavitada“, oluline menetlusnõue, mis on kohaldatav kõikidele liidu sõlmitavatele rahvusvahelistele lepingutele, sealhulgas neile, mis kuuluvad ÜVJP valdkonda. Nõukogu on seda normi rikkunud, kuna ta teavitas parlamenti ainult ELi ja Tansaania lepingu läbirääkimiste alustamisest 22. märtsil 2010 ning vaidlustatud otsuse vastuvõtmisest 19. märtsil 2014, üheksa päeva pärast vastuvõtmist. Lisaks ei hoidnud ei kõrge esindaja ega nõukogu parlamenti kursis nimetatud vastuvõtmisele eelnevate läbirääkimistega. Viimaks ei ole nõukogu talle edastanud ei läbirääkimissuuniseid ega selle otsuse teksti ega ka ELi ja Tansaania lepingu teksti.

58 Parlament väidab, et teavitamise puudumine takistab tal välja töötada ELi ja Tansaania lepingut puudutava poliitika suunda ja üldisemalt teostada parlamentaarset kontrolli nõukogu tegevuse üle. Ta väidab, et ilma, et ta sooviks nimetatud sättes kehtestatud nõude kohustuslikkusest ilma jätta, lisandub see nõue ELL artiklist 36 tulenevale eraldiseisvale nõudele konsulteerida parlamendiga seoses ÜVJPga. Lisaks mõjutaks see, kui parlamendile teatatakse rahvusvaheliste lepingute üle läbirääkimiste pidamisest ja nende sõlmimisest ainult nende avaldamisega Euroopa Liidu Teatajas, ELTL artikli 218 lõike 10 kasulikku mõju.

59 Nõukogu ei vaidle vastu, et viimati nimetatud säte on kohaldatav ka eranditult ÜVJPga seotud rahvusvahelistele lepingutele, vaid väidab, et seda ei ole käesoleval juhul rikutud. Ta selgitab seoses sellega, et parlamenti on teavitatud igast asjassepuutuvast otsusest, mis ta võtab vastu ELTL artikli 218 alusel, mis puutub eelkõige volituse andmisse läbirääkimiste alustamiseks, läbirääkimissuunistesse ning rahvusvahelise lepingu allkirjastamisse ja sõlmimisse, samuti vajaduse korral sellise lepingu esialgsesse kohaldamisse.

60 ELi ja Tansaania lepingu kohta märgib nõukogu esmalt, et ta edastas parlamendile nõuetekohaselt läbirääkimissuunised. 22. märtsil 2010, s.o läbirääkimiste alustamiseks volituste andmise otsuse vastuvõtmise kuupäeval, saatis nõukogu parlamendile kirja, milles ta selgitas, et vastavalt ühismeetme 2008/851 artiklile 12 sõlmitakse teatavate kolmandate riikidega üleandmislepingud, et kõrgele esindajale oli antud volitus alustada ELL artikli 37 kohaselt läbirääkimisi teatava arvu riikidega, kelle hulgas oli Tansaania Ühendvabariik. Mis puutub ELi ja Tansaania lepingu eelnõu sisusse, siis see, et parlament oli teadlik operatsiooni Atalanta raames varem teiste riikidega sõlmitud üleandmislepingutest, võimaldas tal kasutada oma pädevusi, mis on eranditult ÜVJPga seotud rahvusvaheliste lepingute kontekstis igal juhul piiratud.

61 Mis puutub seejärel vaidlustatud otsuse ning ELi ja Tansaania lepingu teksti parlamendile edastamisse, siis nõukogu väidab, et parlamendi piiratud volituste esmane eesmärk ÜVJP alaste rahvusvaheliste lepingute üle läbirääkimiste pidamises ja nende sõlmimises on võimaldada tal teostada kontrolli nende lepingute õigusliku aluse üle ning et käesoleval juhul on see eesmärk täidetud, kuna parlamendil oli võimalik selline kontrolli läbi viia pärast seda, kui ta oli kätte saanud nõukogu 22. märtsi 2010. aasta kirja, millega teda teavitati läbirääkimiste alustamisest. Lisaks on vaidlustatud otsuse ning ELi ja Tansaania lepingu tekst vajalikult edastatud parlamendile nende avaldamise kaudu Euroopa Liidu Teatajas 11. aprillil 2014 – see on kuupäev, millest algab tähtaeg, mille jooksul parlament võib esitada ELTL artikli 263 alusel tühistamishagi.

62 Viimaks väidab nõukogu, et kui läbirääkimiste pidamise kohta tuleb anda teavet, siis see ülesanne on kõrgel esindajal, ja et järelikult väide, et rikutud on ELTL artikli 218 lõike 10, on põhjendamata. Nõukogu juhib sellega seoses tähelepanu, et parlamenti ei ole ÜVJPga seotud läbirääkimiste käigus

materiaalselt võimalik teavitada kõikidest nende käigus toimuvatest arengusuundadest, mis on mõnikord kiired ja ootamatud. Ta märgib, et igal juhul oli parlamendile teavet edastatud operatsiooni Atalanta laiemas raamistikus, millesse vaidlustatud otsus kuulub.

63 Parlament tunnistab repliigis, et nõukogu teatas talle ELTL artikli 218 lõike 10 tähenduses „viivitamata“ oma otsusest anda volitus läbirääkimiste alustamiseks selle vastuvõtmise päeval. Ta väidab siiski, et vaidlustatud otsusest talle selliselt ei teatatud, kuna see otsus edastati talle alles üheksa päeva pärast selle vastuvõtmist. Lisaks ei edastanud nõukogu talle kunagi nimetatud otsuse ning ELi ja Tansaania lepingu teksti. Nõue teavitada parlamenti ELTL artikli 218 lõike 10 tähenduses „täielikult“ ei saa olla täidetud ainult selliselt, et nõukogu on varem sõlminud sarnaseid lepinguid. Igal juhul ei saanud parlament vaidlustatud otsuse õiguslikku alust kontrollida, kui talle ei edastatud teksti, mis oleks võimaldanud tal kindlaks teha asjassepuutuvad asjaolud. Sellised asjaolud on näiteks kavandatava lepingu eesmärk ja sisu. Parlamendi hinnangul oleks nõukogu pidanud talle edastama nõukogu otsuse eelnõu teksti ja lepingu eelnõu teksti hiljemalt 4. aprillil 2012, s.o kuupäeval, mil nõukogu välissuhete nõunikud olid pärast läbirääkimiste lõpetamist need tekstid koostanud. Pärast seda kuupäeva ootas nõukogu ainult selle lepingu eelnõu Tansaania Ühendvabariigi poolt heakskiitmist, millest talle teatati veebruaris 2014.

64 Parlament vaidlustab viimaks nõukogu vahetegemise tema volituste ja kõrge esindaja volituste vahel põhjendusel, et viimati nimetatu juhib välisasjade nõukogu, mis on nõukogu ÜVJP eest vastutav koosseis. Viidates 24. juuni 2014. aasta kohtuotsusele parlament *vs.* nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025), väidab parlament, et ELTL artikli 218 lõike 10 järgimine on rahvusvaheliste lepingute sõlmimise otsuse kehtivuse üks tingimus ja nõukogul on kohustus tagada enne nende vastuvõtmist, et parlamenti on nõuetekohaselt teavitatud.

65 Olles asunud seisukohale, et mitme kuu või mitme nädala pikkune ajavahemik ei vasta nõudele teavitada parlamenti „viivitamata“ ELTL artikli 218 lõike 10 tähenduses, väidab nõukogu vasturepliigis, et paari päeva, käesoleval juhul üheksa päeva pikkust ajavahemikku, mis vastab seitsmele tööpäevale, ei saa lugeda ebamõistlikuks.

66 ELi ja Tansaania lepingu sõlmimisele eelnenud läbirääkimiste kulu kohta leiab nõukogu, et tema 22. märtsi 2010. aasta kiri, millega anti parlamendile piisavalt teavet, mis võimaldasid tal vähemalt kujundada oma esialgse arvamuse nõukogu märgitud õigusliku aluse põhjendatuse kohta ja väljendada oma võimalikke kahtlusi selles suhtes. Seoses sellega lisab nõukogu, et kuigi asjaolust, et ta on enne sõlminud sarnaseid lepinguid, ei piisa iseenesest selleks, et asuda seisukohale, et ELTL artikli 218 lõikest 10 tulenevad tingimused on täidetud, siis sellest asjaolust koos 22. märtsi 2010. aasta kirjas esitatuga piisab. Lisaks märgib nõukogu, et mandaat, mida nende läbirääkimiste jaoks kirjas on kirjeldatud, on jäänud samaks.

67 Mis puutub nõukogu ja kõrge esindaja pädevuste jagamisse, siis, tunnistades, et kõrge esindaja on välisasjade nõukogu eesistuja, väidab nõukogu, et kõrge esindaja ei tegutse selles staatuses, kui ta esindab liitu ÜVJP valdkonda kuuluvate lepingute üle peetavates läbirääkimistes. Seega, kuna läbirääkimiste pidamine on kõrge esindaja, mitte nõukogu ülesanne, siis kohustus neist parlamendile teatada võib olla ainult kõrgel esindajal. Nõukogu leiab lisaks, et kohustus esitada läbirääkimiste käigus teavet ei saa puudutada iga koostatud dokumenti või iga läbirääkimiste istungit või veelgi enam ettevalmistavat tööd, mis on toimunud nõukogus. Nõukogu leiab viimaks, et ta ei ole kohustatud kontrollima enne rahvusvahelise lepingu sõlmimist puudutava otsuse vastuvõtmist, kas ELTL artikli 218 lõiget 10 on tõepoolest järgitud ja kas parlamenti on seega nõuetekohaselt teavitatud sellise lepingu vastuvõtmisele eelnenud läbirääkimiste pidamisest.

Euroopa Kohtu hinnang

68 Euroopa Kohtu praktika kohaselt kohaldatakse ELTL artikli 218 lõikega 10 ette nähtud kohustust, mille kohaselt parlamenti „teavitatakse viivitamata ja täielikult“ rahvusvaheliste lepingute üle läbirääkimiste pidamisest ja nende sõlmimisest, kõigis rahvusvahelise lepingu sõlmimise menetlustes, kaasa arvatud eranditult ÜVJPga seotud lepingute puhul (kohtuotsus, 24.6.2014, parlament *vs*. nõukogu, C-658/11, EU:C:2014:2025, punkt 85). ELTL artikli 218 kohta tuleb märkida, et artikkel näeb selguse, järjekindluse ja ratsionaliseerimise nõuete täitmiseks ette ühtse ja üldkohaldatava menetluse, mis puudutab nende rahvusvaheliste lepingute üle peetavaid läbirääkimisi ja lepingute sõlmimist, mida liit on pädev sõlmima oma tegevusvaldkondades, kaasa arvatud ÜVJP, mille suhtes ei kohaldata erinevalt teistest valdkondadest mingit erimenetlust (vt selle kohta kohtuotsus, 24.6.2014, parlament *vs*. nõukogu, C-658/11, EU:C:2014:2025, punktid 52 ja 72).

69 Sellegipoolest ei saa sellest tõdemusest järeldada, et parlamendil, kuigi ta on eranditult ÜVJPga seotud lepingute läbirääkimis- ja sõlmimismenetlusest kõrvale jäetud, ei ole mingeid järelevalveõigusi liidu selle poliitika osas (vt selle kohta kohtuotsus, 24.6.2014, parlament *vs*. nõukogu, C-658/11, EU:C:2014:2025, punktid 83 ja 84).

70 Euroopa Kohus on selle kohta juba täpsustanud, et parlamendi osalemine otsustusprotsessis peegeldab demokraatia aluspõhimõtte järgimist liidu tasandil, nimelt seda, et rahvas osaleb esinduskogu kaudu võimu teostamisel (vt selle kohta kohtuotsused, 29.10.1980, Roquette Frères *vs*. nõukogu, 138/79, EU:C:1980:249, punkt 33; 11.6.1991, titaandioksiid, C-300/89, EU:C:1991:244, punkt 20, ja 19.7.2012, parlament *vs*. nõukogu, C-130/10, EU:C:2012:472, punkt 81). Rahvusvahelistele lepingute üle läbirääkimiste pidamise ja nende sõlmimise menetluse suhtes avaldub ELTL artikli 218 lõikes 10 ette nähtud teavitamisnõudes liidu aluseks olev demokraatlik põhimõte (vt selle kohta kohtuotsus, 24.6.2014, parlament *vs*. nõukogu, C-658/11, EU:C:2014:2025, punkt 81).

71 Teavitamisnõue on ette nähtud selleks, et parlament saaks teostada demokraatlikku järelevalvet liidu välistegevuse üle ja konkreetsemalt kontrollida, kas tema volitusi on lepingu sõlmimise otsuse õigusliku aluse valikust tingituna täpselt järgitud (vt selle kohta kohtuotsus, 24.6.2014, parlament *vs*. nõukogu, C-658/11, EU:C:2014:2025, punkt 79). Seoses sellega, kuigi nõue teavitada parlamenti täielikult ja viivitamata ei ole suunatud sellele, et viimati nimetatud saaks osaleda ÜVJPga seotud lepingute üle läbirääkimistel ja nende sõlmimisel, võimaldab see tal lisaks sellele, et kontrollida, kas selle poliitika raames võetud meetmetel on sobiv õiguslik alus, ka teostada omaenda pädevust, olles täielikult teadlik liidu kogu välistegevusest.

72 Kuna liit peab nimelt vastavalt ELL artikli 21 lõikele 3 tagama kooskõla oma välistegevuse eri valdkondade vahel, siis teiste institutsioonide ELTL artikli 218 lõikest 10 tulenev teavitamiskohustus parlamendi suhtes aitab kaasa sellele, et tagada selle tegevuse ühtsus ja sidusus (vt analoogia alusel liidu institutsioonide ja liikmesriikide vahelise koostöö kohta kohtuotsus, 2.6.2005, komisjon *vs*. Luxembourg, C-266/03, EU:C:2005:341, punkt 60; arvamus 1/08, 30.11.2009, EU:C:2009:739, punkt 136, ja kohtuotsus, 20.4.2010, komisjon *vs*. Rootsi, C-246/07, EU:C:2010:203, punkt 75).

73 Esmalt tuleb tagasi lükata nõukogu argument, et kohustus teavitada parlamenti läbirääkimiste pidamisest on kõrgel esindajal, mitte nõukogul endal. Nimelt, kuna ELTL artikli 218 lõikes 2 on ette nähtud, et nõukogu peab andma volituse läbirääkimiste alustamiseks, kehtestama läbirääkimissuunised, andma loa lepingu allkirjastamiseks ja sõlmima lepinguid, siis sellest tuleneb, et see institutsioon peab ka eelkõige eranditult ÜVJPga seotud lepingute kontekstis jälgima, et ELTL artikli 218 lõikes 10 kehtestatud kohustus on täidetud.

74 Parlament heidab käesoleval juhul nõukogule ette esiteks, et ta ei teatanud talle, et peetakse läbirääkimisi, teiseks, et ta ei edastanud talle ei ELi ja Tansaania lepingu ega vaidlustatud otsuse lõplikku teksti, ning kolmandaks, et ta teatas talle viimati nimetatud otsuse vastuvõtmisest alles üheksa päeva pärast seda vastuvõtmist.

75 Mis puutub esmalt väitesse, et nõukogu ei ole parlamenti teavitanud läbirääkimiste käigust, siis tuleb sedastada, et käesolevas asjas teavitas nõukogu parlamenti ainult läbirääkimiste alustamiseks volituste andmisest ja nende lõpetamisest. Euroopa Kohus leidis aga 24. juuni 2014. aasta kohtuotsuse parlament *vs.* nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025) punktis 86, et ELTL artikli 218 lõikes 10 ette nähtud kohustus jälgida, et parlamenti teavitatakse viivitamata ja täielikult kõigil rahvusvahelise lepingu sõlmimise menetluse etappidel, laieneb ka sellise lepingu sõlmimisele eelnevale etapile ja hõlmab seega ka eelkõige läbirääkimiste etappi.

76 Seoses sellega, mis puutub nimetatud sättes ette nähtud teavitamiskohustuste ulatusse, siis tuleb märkida, et ELTL artiklis 218 ette nähtud rahvusvaheliste lepingute üle läbirääkimiste pidamise ja nende sõlmimise menetlus hõlmab läbirääkimiste alustamiseks volituste andmist, läbirääkimissuuniseid, liidu läbirääkija nimetamist, vajaduse korral erikomiteed, läbirääkimiste lõpetamist, lepingu allkirjastamise loa andmist ja vajaduse korral otsust lepingu ajutise kohaldamise kohta enne selle jõustumist ning lepingu sõlmimist.

77 Kuigi ELTL artikli 218 lõike 10 kohaselt tuleb parlamenti teavitada kõigil menetluse etappidel, siis see, et tema osalemine ainult ÜVJP valdkonda kuuluvate lepingute sõlmimise läbirääkimistel on välistatud, tähendab, et teavitamise kohustus ei laiene nõukogusisese ettevalmistava menetluse etappidele. Kuna see on nii, siis nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 86, ei saa parlamendi teavitamise kohustus siiski piirduda ainult käesoleva kohtuotsuse eelmistes punktides nimetatud menetluse etappidega, vaid laieneb ka vahepeal saavutatud tulemustele, milleni läbirääkimistel jõutakse. Seoses sellega, nagu väidab parlament, nõudis teavitamiskohustus, et nõukogu edastaks talle läbirääkimiste eest vastutava nõukogu välissuhete nõunike koostatud lepingu eelnõu teksti ning nõukogu poolt vastu võetud otsuste tekstid, juhul kui eelnõude tekstid on lepingu sõlmimise eesmärgil edastatud Tansaania ametiasutustele.

78 Lisaks ei ole nõukogu käesolevas asjas parlamenti mingil moel teavitanud ELi ja Tansaania lepingu sõlmimisele eelnenud läbirääkimiste menetluse käigust, peale selle, et edastas temale 22. märtsi 2010. aasta kirja, millega teatati läbirääkimiste alustamisest. Kuna parlamendi kontrolliõiguse teostamine on võimalik ainult kavandatava lepingu enda sisu teades, mitte aga teiste selliste lepingute sisu alusel, millel võib olla sarnaseid jooni (vt analoogia alusel kohtuotsus, 6.11.2008, parlament *vs.* nõukogu, C-155/07, EU:C:2008:605, punkt 74), siis teiste riikidega sõlmitud lepingute olemasolu, millest parlament võib olla teadlik, ei ole seoses sellega oluline. Neil tingimustel tuleb tagasi lükata nõukogu argument, et parlament oli selliste varasemate sarnaste lepingute olemasolust tulenevalt piisavalt informeeritud läbirääkimistest, mille tulemusel sõlmiti ELi ja Tansaania leping.

79 Seejärel, mis puutub väitesse, mis tugineb faktile, et nõukogu ei ole edastanud ELi ja Tansaania lepingu ning vaidlustatud otsuse tekste parlamendile, tuleb tagasi lükata nõukogu argument, mille kohaselt parlamendil oli võimalik oma volitusi teostada, kui ta sai teada vastuvõetud tekstide sisust nende avaldamise kaudu Euroopa Liidu Teatajas.

80 Nagu Euroopa Kohus on juba rõhutanud, ei heasta lepingu allakirjutamise ja sõlmimise otsuse Euroopa Liidu Teatajas avaldamine ELTL artikli 218 lõike 10 rikkumist. Avaldamine on nimelt ette nähtud ELTL artikliga 297 ja vastab avalikustamise tingimustele, mis kehtivad liidu õigusakti suhtes, et see jõustuks, samas kui ELTL artikli 218 lõikest 10 tulenev teavitamisnõue on ette nähtud selleks, et parlament saaks teostada demokraatlikku järelevalvet liidu välistegevuse üle ja konkreetsemalt kontrollida, kas tema volitusi on lepingu sõlmimise otsuse õigusliku aluse valikust tingituna täpselt järgitud.

81 Viimaks, mis puutub väitesse, et nõukogu on rikkunud ELTL artikli 218 lõiget 10, põhjendusega, et ta teavitas parlamenti hilinemisega, s.o üheksa päeva pärast vaidlustatud otsuse vastuvõtmist, siis tuleb märkida, et selline tähtaeg ei vasta põhimõtteliselt nõudele teavitada parlamenti selle sätte tähenduses „viivitamata“.

82 Muidugi ei saa välistada, et teatavatel tingimustel saab parlamendi teavitamist pärast paaripäevast ajavahemikku lugeda „viivitamata“ teavitamiseks nimetatud sätte tähenduses. Kuna nõukogu ei ole siiski edastanud parlamendile käesolevas asjas ei vaidlustatud otsuse ega ELi ja Tansaania lepingu teksti, siis tuleb asuda seisukohale, et igal juhul ei ole ta teda selle lepingu läbirääkimiste ja selle sõlmimise menetluse käigus viivitamata ja täielikult teavitanud.

83 Seega on nõukogu rikkunud ELTL artikli 218 lõiget 10.

84 Kui parlamenti ei teavitata viivitamata ja täielikult kooskõlas ELTL artikli 218 lõikega 10 kõigil menetluse etappidel, ei saa ta teostada talle aluslepingutega antud järelevalveõigust ÜVJP valdkonnas ning olenevalt olukorrast esitada oma seisukohti, eriti mis puudutab õiget õiguslikku alust, millele tuginedes arutusel olev akt tuleb vastu võtta. Teavitamisnõude eiramine kahjustab neis oludes tingimusi, mille alusel parlament täidab oma ülesandeid ÜVJP valdkonnas, ning seega on tegemist olulise menetlusnormi rikkumisega (kohtuotsus, 24.6.2014, parlament *vs.* nõukogu, C-658/11, EU:C:2014:2025, punkt 86).

85 Neil asjaoludel on teine väide põhjendatud ja seega tuleb vaidlustatud otsus tühistada.

Vaidlustatud otsuse tagajärgede kehtivuse säilitamine

86 Parlament ja nõukogu, keda toetavad Ühendkuningriigi valitsus ja komisjon, paluvad juhul, kui Euroopa Kohus peaks vaidlustatud otsuse tühistama, et ta jätaks selle tagajärjed kuni uue otsuse vastuvõtmiseni kehtima.

87 Vastavalt ELTL artikli 264 teisele lõigule võib Euroopa Kohus juhul, kui ta vajalikuks peab, märkida, milliseid tühiseks tunnistatud õigusakti tagajärgi loetakse kehtivaks.

88 Tuleb siiski möönda, et vaidlustatud otsuse tühistamine ilma selle tagajärgede kehtima jätmiseta võib takistada ELi ja Tansaania lepingu alusel läbiviidavate operatsioonide kulgu ning eriti EUNAVFORi poolt kinni peetud piraatluses kahtlustatavatele isikutele täiel määral tõhusat süüdistuse esitamist ja nende suhtes kohtuvõimu teostamist.

89 Järelikult tuleb selle vaidlustatud otsuse, mis käesoleva kohtuotsusega tühistatakse, tagajärjed jätta kehtima.

Kohtukulud

90 Vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Sama artikli lõike 3 kohaselt jäävad kummagi poole kohtukulud siiski tema enda kanda, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks.

91 Kuna käesoleval juhul jäeti nii osa parlamendi kui ka osa nõukogu nõudeid rahuldamata, tuleb kohtukulud jätta nende kummagi enda kanda.

92 Kodukorra artikli 140 lõike 1 alusel kannavad Tšehhi Vabariik, Rootsi Kuningriik, Ühendkuningriik ja komisjon, kes taotlesid luba astuda menetlusse, ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Tühistada nõukogu 10. märtsi 2014. aasta otsus 2014/198/ÜVJP Euroopa Liidu ja Tansaania Ühendvabariigi vahelise lepingu (mis käsitleb piraatlusjuhtumi toimepanemises kahtlustatavate isikute ja kinnipeetud seonduvate vahendite Euroopa Liidu juhitud merevägede poolt Tansaania Ühendvabariigile üleandmise tingimusi) allkirjastamise ja sõlmimise kohta.**

2. **Jätta otsuse 2014/198 tagajärjed kehtima.**

3. **Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu kannavad ise oma kohtukulud.**

4. **Jätta Tšehhi Vabariigi, Rootsi Kuningriigi ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi, samuti Euroopa Komisjoni kohtukulud nende endi kanda.**

Allkirjad